

Instytut Informatyki Politechniki Warszawskiej

Grafika komputerowa Wstęp do OpenGL

Zbigniew Szymański

z.szymanski@ii.pw.edu.pl

listopad 2008 - v1

listopad 2010 - v1d

kwiecień 2013 – v1e

Sprawy organizacyjne /1/

Prowadzący zajęcia:

XZbigniew Szymański pok. 361

z.szymanski@ii.pw.edu.pl

Rajmund Kożuszek pok. 308

r.kozuszek@ii.pw.edu.pl

#Michał Kurowski pok. 304

m.kurowski@stud.elka.pw.edu.pl

Sprawy organizacyjne /2/

- Laboratorium nr 3 (czyli dzisiaj) rozdanie projektów + wstęp do OpenGL
- ❖ Laboratorium nr 7 oddanie gotowych rozwiązań (w dowolnym terminie lab. 7, jeśli prowadzący, który wydał projekt prowadzi dany termin)
- Dzisiejsze zajęcia nie są oceniane.
- Za projekt można uzyskać maksymalnie 10 pkt.
 - # 7 pkt. spełnienie narzuconych wymagań
 - ₩ 3 pkt. implementacja dodatkowego efektu wizualnego
- **❖** Uwaga warunkiem koniecznym zaliczenia laboratorium jest uzyskanie min. 4 punktów z projektu OpenGL.
- ❖ Deadline: ostatnie zajęcia nr 7 w harmonogramie laboratorium

Przydatne linki

http://www.opengl.org/

Najróżniejsze materiały dotyczące biblioteki OpenGL m.in. Specyfikacja, informacje o nowościach

http://nehe.gamedev.net/

NeHe productions OpenGL tutorials – samouczki do programowania w OpenGL'u z wykorzystaniem biblioteki GLUT.

- http://www.falloutsoftware.com/tutorials/gl/gl0.htm
- http://www.opengl.org/documentation/specs/glut/spec3/ spec3.html

Projekty

- Tematy projektów: proste programy wizualizujące lub proste gry zręcznościowe.
- Środowisko programistyczne: VisualStudio 2010, biblioteka OpenGL, biblioteka GLUT
- Należy przesłać pocztą elektroniczną parozdaniowy bardziej szczegółowy projekt.
- ❖ Celem zajęć jest zapoznanie się z biblioteką OpenGL stosowanie wysokopoziomowych bibliotek nakładek (innych niż GLUT) na OpenGL nie jest dozwolone.
- ❖ Projekty powinny uruchamiać się i kompilować w sali 313. Oddawanie w innych salach lub na własnym sprzęcie nie jest możliwe.
- Gotowy projekt (kompilowalne źródła + wersja wykonywalna) należy wysłać do prowadzącego w formie jednego pliku *.zip.

Projekty – dobre rady

- ❖ Proszę nie czekać z pisaniem projekty do końca semestru nie ma możliwości przesunięcia ostatecznego terminu.
- ❖ Przed oddaniem projektu proszę wcześniej sprawdzić czy się uruchamia i kompiluje w sali 313.

Projekty – co będzie oceniane

- Kod źródłowy (powinien być napisany zgodnie z zasadami sztuki programistycznej)
- Działanie programu.
- Estetyka wykonania m.in.:
 - **%** Wizualizowane obiekty powinny zajmować centralną część ekranu o rozsądnym rozmiarze (a nie 10x10 pikseli w dolnym lewym rogu ekranu)
 - **X** Wizualizowane obiekty nie powinny lewitować w kosmicznej próżni należy dodać tło w scenie
 - ₩Rozsądne użycie tekstur

Projekty – wymagania techniczne

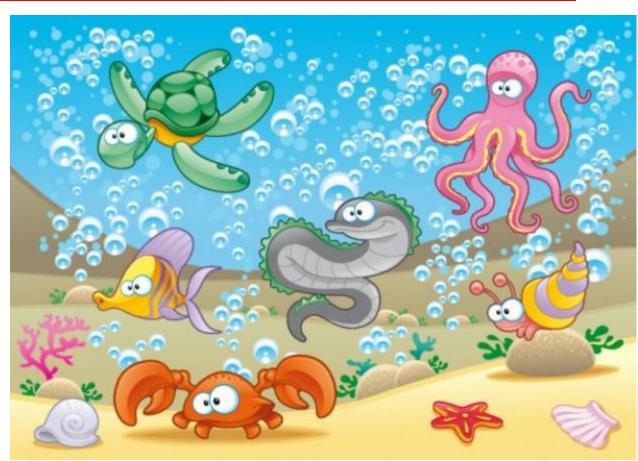

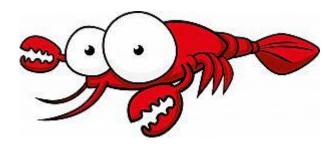
- Należy zastosować światła z możliwością regulacji intensywności.
- Należy pokazać umiejętność teksturowania (co nie oznacza konieczności teksturowania wszystkich obiektów w scenie).
- *W scenie powinny znajdować się elementy ruchome.
- *Ruch kamery / widza (niekoniecznie interaktywny).

Tematy zadań projektowych

- Stonoga
- Pająk
- Węgorz
- \$\footnote{\shape Slimak}\$
- Meduza
- Rekin
- ❖ Żółw
- ❖ Płaszczka
- * Krewetka
- * Krab
- ❖ Ważka
- Motyl
- własne propozycje projektów

OpenGL

- ❖ Jest to API umożliwiające rysowanie grafiki 2D i 3D.
- Jest odpowiednikiem Microsoft Direct3D.
- Standardem zarządza konsorcjum Khronos.
- Oprócz standardowego OpenGL, istnieje także OpenGL ES (Embedded Standard) oraz OpenGL SC (Safety Critical)
- ❖ Implementacje OpenGL i OpenGL ES istnieją na platformach Windows, Unix, Solaris, Linux, Mac, BeOS/Haiku, Android, Bada, iOS, Symbian, PS3...
- ❖ Jest wykorzystywany w Unreal Engine 3, Unigine, id Tech 4, Ogre 3D, World of Warcraft...

OpenGL – krotka historia

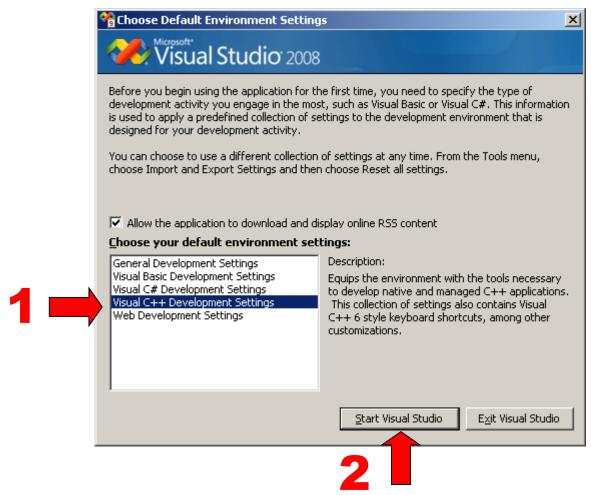
- ❖ 1992: 1.0; 1.1 Vertex Arrays;
- ❖ 1998: 1.2 3D Textures; 1.2.1 rozszerzenia ARB;
- ❖ 2001: 1.3 Multisampling, Multitexturing;
- ❖ 2002: 1.4 Depth Textures, Shadows;
- **❖** 2003: 1.5 − Buffer Objects;
- ❖ 2004: 2.0 − Shader Objects, Shader Programs, Multiple Render Targets, Non-power-of-two Textures;
- ❖ 2006: 2.1 Pixel Buffer Objects;
- ❖ 2008: 3.0 Framebuffer Objects;
- ❖ 2009: 3.2 Geometry Shaders;
- ❖ 2010: 4.0 Tesselation Control and Evaluation Shaders;

Prosty program z wykorzystaniem OpenGL /1/

Uruchamiamy Visual Studio 2008

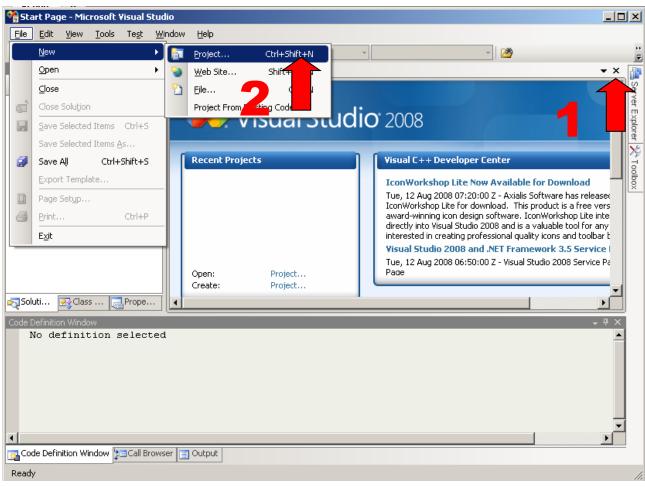
Menu Start | Programy | Microsoft Visual Studio 2008 Microsoft Visual Studio 2008

Prosty program ... /2/

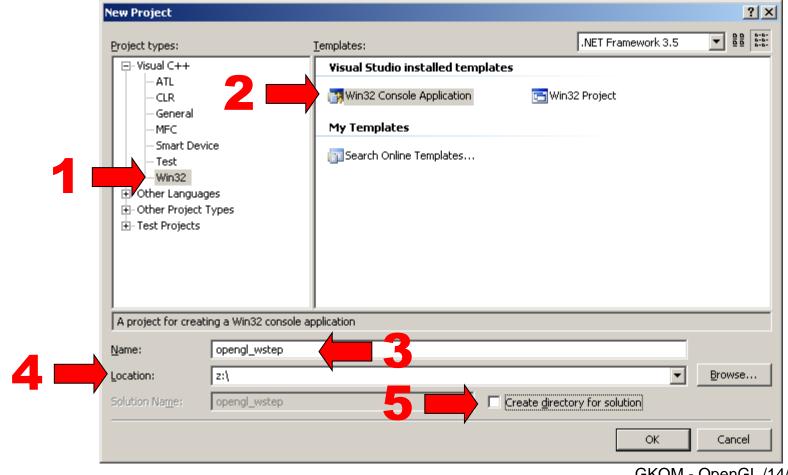
- ❖ Zamykamy "Start Page"
- *Tworzymy nowy projekt: File | New | Project

Prosty program ... /3/

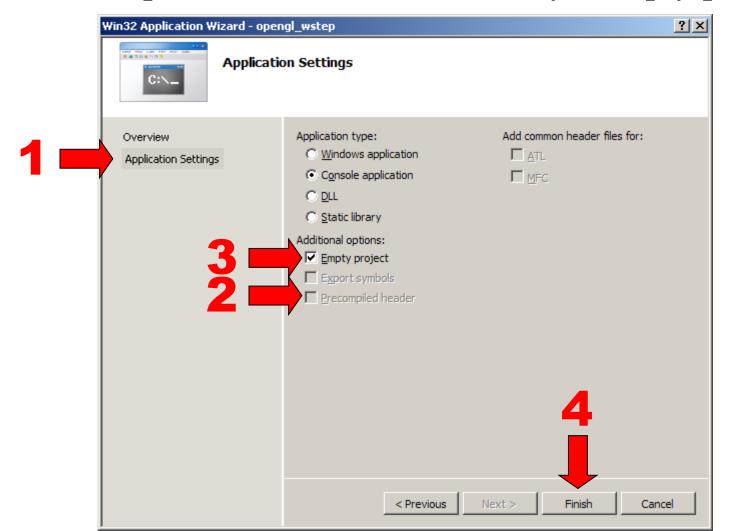
- * Typ projektu (Visual C++ | Win32 | Win32 Console App.),
- Nazwa (opengl wstep)
- ❖ Położenie projektu (z: \), wyłączyć "create directory for solution"

Prosty program ... /4/

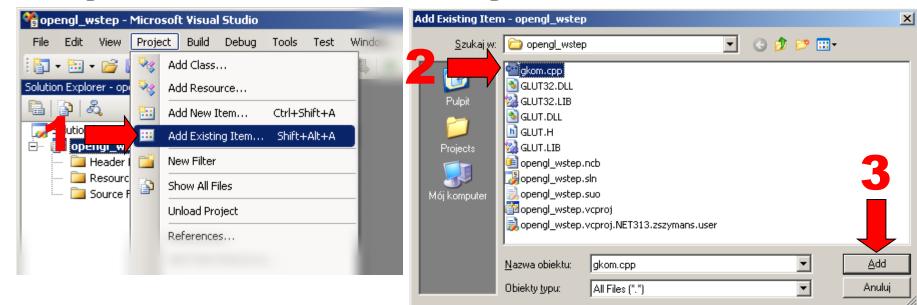
W ustawieniach "Application settings" wyłączamy "Precompiled headers" i zaznaczamy "Empty project"

Prosty program ... /5/

- Kopiujemy wszystkie pliki z katalogu:
 - \\NETGRAF\temporary\GKOM\OpenGL\zsz\
 - do katalogu z projektem:
 - z:\opengl wstep
- Dodajemy plik gkom. cpp do projektu
 - Project | Add Existing Item ...

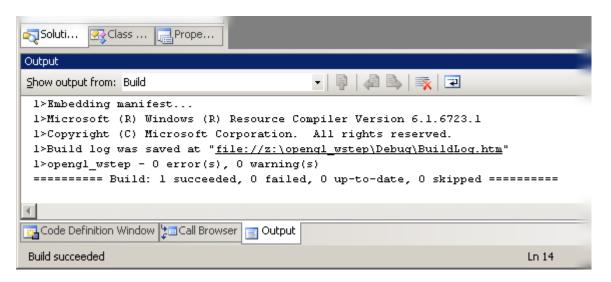
Prosty program ... /6/

Kompilacja projektu:

Build | Build opengl_wstep

Komunikaty dotyczące w kompilacji pojawiają się w oknie Output:

Prosty program ... /7/

Uruchomienie programu:

Debug | Start Debugging

Biblioteka GLUT

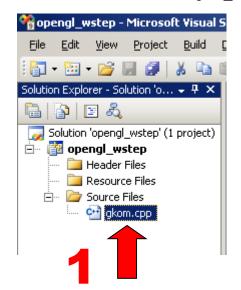

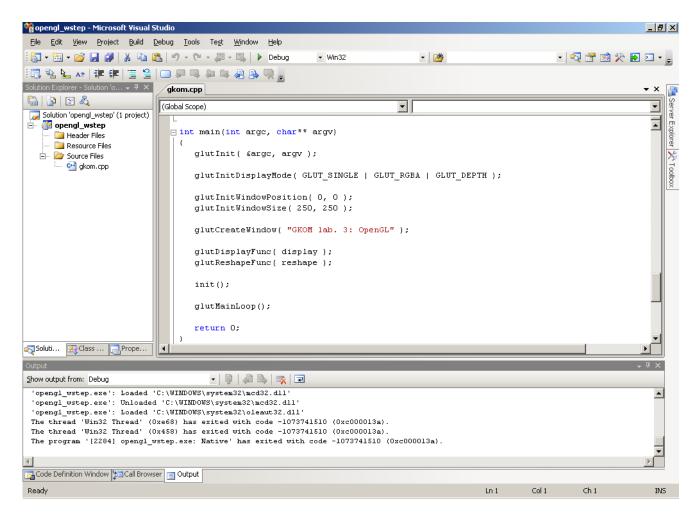
- *Biblioteka GLUT (OpenGL Utility Toolkit) umożliwia:
 - ₩obsługę okien niezależną od systemu operacyjnego
 - **#**obsługę zdarzeń
 - #timery i funkcję "Idle" wykonywaną, gdy nic w systemie się nie dzieje
 - #funkcje do generowania różnych brył
- ❖ Biblioteka GLUT jest dostępna dla różnych systemów operacyjnych (m.in. Windows i Linux)
- Nazwy funkcji z biblioteki GLUT posiadają przedrostek **glut**, a z biblioteki OpenGL przedrostek **gl**

Oglądamy kod

Otwieramy plik gkom.cpp


```
glutInit( &argc, argv );
  Funkcja dokonuje inicjalizacji biblioteki
  GLUT oraz inicjuje współpracę z systemem
  okienkowym.
glutInitWindowSize( 250, 250 );
qlutCreateWindow(
     "GKOM lab. 3: OpenGL");
glutDisplayFunc( display );
glutReshapeFunc( reshape );
init();
glutMainLoop();
```

Pytanie?

Co to jest bufor głębokości (inaczej zwany z-buforem)?

Co to jest pojedyncze / podwójne buforowanie?


```
glutInit( &argc, argv );
qlutInitDisplayMode(
     GLUT SINGLE | GLUT RGBA | GLUT DEPTH
   Ustawia tryb wyświetlania:
   GLUT_SINGLE – maska bitowa wybierająca
        pojedyncze buforowanie okna.
   GLUT_RGBA – tryb wyświetlania RGB (, a
        nie tryb indeksowany).
gl
   GLUT DEPTH – tworzone okno będzie
        posiadało bufor głębokości.
gl
```



```
glutInit( &argc, argv );
glutInitDisplayMode(
    GLUT SINGLE | GLUT RGBA | GLUT DEPTH
glutInitWindowPosition( 0, 0 );
glutInitWindowSize( 250, 250 );
Ustalenie położenia i rozmiaru okna.
     GROM Tab. J. OPENGE
glutDisplayFunc( display );
glutReshapeFunc( reshape );
init();
glutMainLoop();
```



```
glutInit( &argc, argv );
glutInitDisplayMode(
    GLUT SINGLE | GLUT RGBA | GLUT DEPTH
glutInitWindowPosition( 0, 0 );
glutInitWindowSize( 250, 250 );
glutCreateWindow(
     "GKOM lab. 3: OpenGL" );
Utworzenie okna. Parametrem funkcji jest
gl tytuł okna pojawiający się w pasku tytułu okna
in aplikacji.
glutMainLoop();
```



```
glutInit( &argc, argv );
glutInitDisplayMode(
     CTITE CINCIE | CITTE
                                           DEPTH
  Rejestracja funkcji callback (wywoływanej
  gdy zajdzie określone zdarzenie)
   odpowiedzialnej za odrysowanie zawartości
   okna. Funkcja display jest zaimplementowana
   przez użytkownika.
glutDisplayFunc( display );
glutReshapeFunc( reshape );
init();
glutMainLoop();
```



```
qlutInit( &argc, argv );
glutInitDisplayMode(
     GLUT SINGLE | GLUT RGBA | GLUT DEPTH
glutInitWindowPosition( 0, 0 );
     TritWindowsino / 250 250
  Rejestracja funkcji callback wywoływanej gdy zmieni się rozmiar okna. Funkcja reshape
   jest zaimplementowana przez użytkownika.
glutReshapeFunc( reshape );
init();
glutMainLoop();
```



```
Funkcja init jest zaimplementowana przez użytkownika. Dokonuje ustawienia oświetlenia
   i spraw związanych z cieniowaniem.
gl Funkcja glutMainLoop rozpoczyna
przetwarzanie zdarzeń przez system – odbiera
   informacje o zachodzących zdarzeniach i
   wywołuje stosowne procedury obsługi
   zdarzeń.
gl
init();
 lutMainLoop();
```

Funkcja display


```
glClear(
  GL COLOR BUFFER BIT
  GL DEPTH BUFFER BIT );
   Funkcja powodująca wyczyszczenie
gl wskazanych buforów: bufora kolorów
   (przechowującego obraz sceny) oraz bufora
   głębokości (z-bufora).
```

Funkcja display


```
glClear(
   GL_COLOR_BUFFER_BIT |
   GL_DEPTH_BUFFER_BIT );
displayObjects();
gl_Nasza funkcja wyświetlająca scenę.
```

Funkcja display

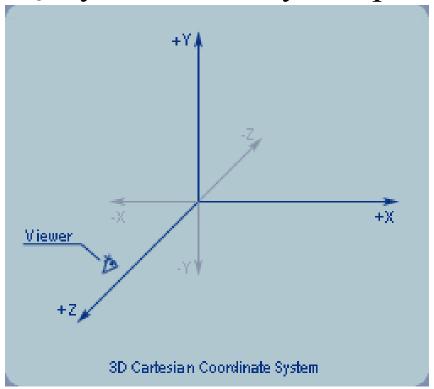
```
glClear(
   GL_COLOR_BUFFER_BIT |
   GL_DEPTH_BUFFER_BIT );
displayObjects();
glFlush();
```

W różnych implementacjach OpenGL'a polecenia są buforowane. Funkcja glFlush powoduje opróżnienie tych buforów, co skutkuje wykonaniem wydanych poleceń tak szybko, jak umożliwia to 'silnik renderujący'.

Tworzenie nowych obiektów

Układ współrzędnych stosowany w OpenGL'u

[http://www.falloutsoftware.com/tutorials/ql/]

Nowe obiekty tworzone są w środku układu współrzędnych.

Funkcja displayObjects

W funkcji displayObjects znajdują się wywołania 4 funkcji tworzących obiekty w scenie:

```
#glutSolidTorus( 0.275, 0.85, 10, 10 );
```

Tworzy torus – parametry: promień wewnętrzny, promień zewnętrzny, liczba odcinków każdej sekcji radialnej, liczba sekcji radialnych

```
#glutSolidCube(1.5);
```

Tworzy sześcian o podanym boku.

```
#glutSolidSphere(1.0, 10, 10);
```

Tworzy kulę – parametry: promień, liczba podziałów wokół osi Z, liczba podziałów wzdłuż osi Z.

#glutSolidTeapot(1.0);

Tworzy czajnik o podanym rozmiarze.

Pytanie?

Co to są współrzędne jednorodne? Co to są macierze przekształceń?

Transformacje na obiektach /1/

- ❖ Wszystkie transformacje geometryczne (obroty, translacje, skalowanie) wykonywane są OpenGL'u w formie działań na macierzach. W momencie wywołania funkcji tworzącej obiekt, jego wierzchołki są wymnażane przez macierz aktualnego przekształcenia.
- *Wywołania funkcji dokonujących transformacji (obroty, translacje, skalowanie) powodują wymnożenie macierzy aktualnego przekształcenia przez macierz określonej transformacji.

Transformacje na obiektach /2/

❖ Przykład: Na wierzchołku o współrzędnych P chcemy dokonać trzech transformacji opisywanych przez macierze T₁, T₂, T₃. Policzyć współrzędne wierzchołka po tych transformacjach.

Współrzędne wierzchołka po transformacji T_1 : $P_1=T_1*P$

Współrzędne wierzchołka po transformacji T_2 : $P_2=T_2*P_1=T_2*T_1*P$

Współrzędne wierzchołka po transformacji T_3 : $P_3 = T_3 * P_2 = T_3 * T_2 * T_1 * P_3$

Macierz aktualnego przekształcenia

❖ Aby wykonać w kolejności transformacje T₁, T₂, T₃ ich macierze musimy wymnożyć w odwrotnej kolejności!

Funkcje dokonujące transformacji

- ❖ glRotatef (100.0, 1.0, 0.0, 0.0); kat, współrzędne punktu definiującego oś obrotu Funkcja wymnażająca macierz aktualnego przekształcenia przez macierz reprezentującą obrót o kat podany jako pierwszy parametr funkcji. Obrót dokonywany jest wokół osi przechodzącej przez punkt (0,0,0) i punkt, którego współrzędne są podane jako pozostałe trzy parametry funkcji.
- ❖ glTranslatef (-0.80, 0.35, 0.0);
 Funkcja wymnażająca macierz aktualnego przekształcenia przez

Funkcja wymnazająca macierz aktualnego przekształcenia przez macierz reprezentującą przesunięcie o podany wektor.

• glScalef(1.0,1.0,1.0);

Funkcja wymnażająca macierz aktualnego przekształcenia przez macierz reprezentującą skalowanie.

Stos macierzy

- Funkcja **glPushMatrix()** odkłada macierz aktualnego przekształcenia na stos.
- Funkcja glPopMatrix () zdejmuje ze stosu macierz przekształcenia. Macierz ta staje się macierzą aktualnego przekształcenia.
- ❖ Operacje te umożliwiają szybkie przywrócenie macierzy aktualnego przekształcenia bez konieczności wywoływania sekwencji funkcji glRotatef, glScalef, glTranslatef

Oglądamy kod

Na podstawie zawartości funkcji displayObjects proszę ustalić, jakie przekształcenia zostaną zastosowane do torusa (w jakiej kolejności)?

Torus /1/

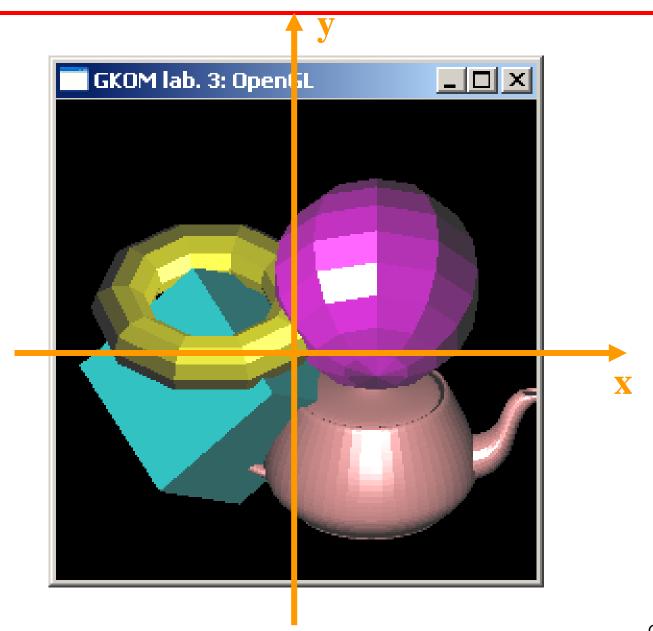
```
glRotatef( 30.0, 1.0, 0.0, 0.0 );
glTranslatef( -0.80, 0.35, 0.0 );
glRotatef( 100.0, 1.0, 0.0, 0.0 );
glutSolidTorus( 0.275, 0.85, 10, 10 );
```

Powyższą sekwencję można sobie wyobrazić jako:

- 1. Utworzenie torusa w środku układu współrzędnych w płaszczyźnie XY.
- 2. Obrót torusa o 100 stopni wokół osi X.
- 3. Przesunięcie torusa w lewo i do góry o wektor [-0.8, 0.35, 0.0]
- 4. Obrót torusa o 30 stopni wokół osi X.

Torus /2/

Włączenie podwójnego buforowania /1/

Proszę włączyć tryb podwójnego buforowania dodając w funkcji main elementy zaznaczone na pomarańczowo.

```
glutInitDisplayMode( GLUT DOUBLE |
                                        GLUT RGBA
  GLUT DEPTH );
glutInitWindowPosition( 0, 0 );
glutInitWindowSize( 250, 250 );
glutCreateWindow( "GKOM lab. 3: OpenGL" );
glutDisplayFunc( display );
                                Funkcja Idle jest wywoływana,
glutReshapeFunc( reshape );
                                gdy system nie ma nic innego do
glutIdleFunc( display );
                                wykonania – posłuży do animacji
                                sceny.
```

* Proszę skompilować i uruchomić program. O czym zapomnieliśmy?

Włączenie podwójnego buforowania /2/

- Zapomnieliśmy o przełączaniu buforów. Rysowanie odbywało się na buforze, który nie był wyświetlany.
- Proszę włączyć przełączanie buforów dodając w funkcji display elementy zaznaczone na pomarańczowo.

```
glClear(
     GL_COLOR_BUFFER_BIT | GL_DEPTH_BUFFER_BIT );
displayObjects();
glFlush();
glutSwapBuffers();
```

* Proszę skompilować i uruchomić program.

Wpraw torus w obrót dookoła własnej osi X.

Obrót torusa /1/

Należy dodać w funkcji **display** elementy zaznaczone na pomarańczowo. Parametryzujemy funkcję **displayObjects** numerem ramki.

```
static int frame_no=0;
glClear(
     GL_COLOR_BUFFER_BIT | GL_DEPTH_BUFFER_BIT );
if (frame_no<360) frame_no++; else frame_no=0;
displayObjects(frame_no);
glFlush();
glutSwapBuffers();</pre>
```


Proszę dwukrotnie zmniejszyć obiekty modyfikując parametry funkcji, które je tworzą.

Zmiana trybu cieniowania

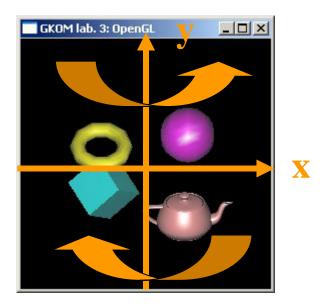
Proszę włączyć tryb cieniowania interpolowanego zmieniając w funkcji **init** element zaznaczony na pomarańczowo.

```
glShadeModel( GL SMOOTH );
```

Proszę skompilować i uruchomić program.

Wpraw kulę i torus w obrót wokół osi Y. Wpraw czajnik i sześcian w obrót wokół osi Y w przeciwną stronę.

Rzutowanie

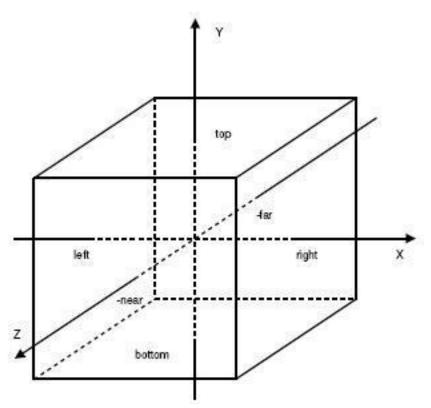
- Biblioteka OpenGL dokonując obliczeń związanych z rzutowaniem posługuje się drugą macierzą przekształcenia tzw. macierzą rzutowania.
- Modyfikacji tej macierzy można dokonać po przełączeniu trybu macierzy na GL_PROJECTION wywołując funkcję: glMatrixMode (GL_PROJECTION);
- Powrót do trybu macierzy modelu dokonujemy wywołując funkcję:
 - glMatrixMode(GL MODELVIEW);
- ❖ Można sobie wyobrazić, że przekształcenia dokonywane w trybie GL_MODELVIEW odnoszą się do obiektów w scenie, zaś w trybie GL_PROJECTION do obserwatora/kamery.

Rzutowanie równoległe

Macierz rzutowania dla rzutu równoległego ustawiana jest przy pomocy funkcji **glortho**.

glortho(x_left,x_right,y_bottom,y_top,z_near,z_far);
Parametry funkcji definiują (współrzędne) bryłę obcinania.


```
if(h > 0 && w > 0) {
  glViewport( 0, 0, w, h );
  Ustala obszar okna przeznaczony do
   wykorzystania przez OpenGL. Parametry
   określają współrzędne wewnątrz okna.
             -10.0, 10.0);
  else {
    glOrtho(-2.25*w/h, 2.25*w/h, -2.25, 2.25,
             -10.0, 10.0);
  glMatrixMode( GL MODELVIEW );
```



```
if(h > 0 \&\& w > 0) {
  glViewport( 0, 0, w, h );
  glMatrixMode( GL PROJECTION );
  glLoadIdentity();
       Włączenie trybu macierzy rzutowania.
       Do macierzy rzutowania wpisywana jest
       macierz jednostkowa.
  else
    glOrtho(-2.25*w/h, 2.25*w/h, -2.25, 2.25,
             -10.0, 10.0);
  glMatrixMode( GL MODELVIEW );
```



```
if(h > 0 \&\& w > 0) {
  glViewport( 0, 0, w, h );
  glMatrixMode( GL PROJECTION );
  glLoadIdentity();
  if( w <= h ) {
    glOrtho(-2.25,2.25,-2.25*h/w,2.25*h/w,
             -10.0, 10.0);
  else {
    glOrtho(-2.25*w/h, 2.25*w/h, -2.25, 2.25,
             -10.0, 10.0);
      Ustalenie bryły obcinania, w zależności od
      tego czy okno jest dłuższe czy szersze.
```


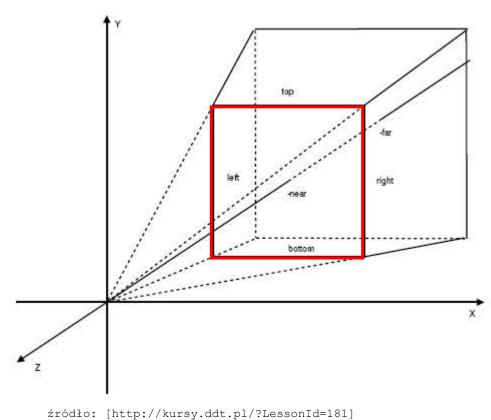
```
if(h > 0 \&\& w > 0) {
  glViewport( 0, 0, w, h );
  glMatrixMode( GL PROJECTION );
  glLoadIdentity();
  if( w <= h ) {
    glOrtho(-2.25, 2.25, -2.25*h/w, 2.25*h/w,
            -10.0, 10.0);
  else {
    glOrtho(-2.25*w/h,2.25*w/h,-2.25,2.25,
       Włączenie trybu macierzy modelu.
  glMatrixMode( GL MODELVIEW );
```

Rzutowanie perspektywiczne

Macierz rzutowania dla rzutu perspektywicznego ustawiana jest przy pomocy funkcji **glfrustum**.

glFrustum(x_left,x_right,y_bottom,y_top,d_near,d_far);

Oko obserwatora jest początkowo umieszczone w punkcie (0,0,0).

Obraz jest rzutowany na płaszczyznę *near* (ekran komputera).

d_near, d_far są odległościami od oka obserwatora do płaszczyzn *near* i *far*. Muszą być dodatnie.

Włącz rzutowanie perspektywiczne

Zmodyfikuj program tak aby obserwator okrążał scenę w płaszczyźnie XZ.

Należy zmodyfikować funkcję display:

- 1. Przełącz tryb macierzy na tryb rzutowania
- 2. Zapamiętaj stan aktualnej macierzy
- 3. Dokonaj obrotu
- 4. Przełącz tryb macierzy na tryb modelu
- 5. Wyświetl obiekty
- 6. Przełącz tryb macierzy na tryb rzutowania
- 7. Odtwórz stan macierzy

Vertex Arrays – przykładowy program

- Proszę skopiować zawartość pliku **gkom.cpp** do innego pliku (jeśli ma być jeszcze później wykorzystany).
- Kopiujemy zawartość pliku:

\\Netgraf2\temporary\GKOM\openg1\VAProject\gkom_va.cpp do pliku:

gkom.cpp

- *Kopiujemy pliki girl.obj oraz viking.obj z katalogu \\Netgraf2\temporary\GKOM\opengl\VAProject do katalogu z projektem (nie dodajemy do projektu!).
- Proszę przekompilować i uruchomić projekt.

Vertex Arrays

- Umożliwiają rysowanie dowolnych wielokątów.
- Aby z nich skorzystać, należy włączyć odpowiednie opcje:

```
glEnableClientState( GL_VERTEX_ARRAY );
glEnableClientState( GL_NORMAL_ARRAY );
```

Umożliwia to podanie odpowiednich wskaźników na dane:

```
glVertexPointer( 3, GL_FLOAT, 0, vs);
glNormalPointer( GL_FLOAT, 0, ns);
```

Mając ustalone źródła danych, możemy przystąpić do rysowania podając indeksy kolejnych wierzchołków: glDrawElements (GL_TRIANGLES, count, GL UNSIGNED SHORT, is);

KONIEC

